

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotto valtion matkavahinkoturvassa

1. Taustaa

Valtiokonttori tekee vuosittain noin 3300 valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annettuun lakiin (530/2017) perustuvaa korvauspäätöstä.

Lain perusteella muun muassa korvataan ulkomaan virkamatkalla olevalle sekä lähetettynä ulkomailta oleskelevalle ja hänen mukanaan seuraavalle perheenjäsenelle aiheutuneita hoitokuluja ja matkatavaravahinkoja. Pääsääntöisesti matkavahingonkorvauksena ratkaistaviin asioihin ei liity tapauskohtaista harkintaa, vaan valtaosassa päätöksiä hakijalle myönnetään hänen vaatimansa vähäinen kulukorvaus. Tällaisten asioiden yksittäinen käsittely virkamiestyönä ei ole tarkoituksenmukaista. Automaation käyttäminen mahdollistaa virkamiestyön keskittämisen sellaisiin asioihin, joissa se on asian laadun, laajuuden ja oikeellisuuden toteutumiseksi tarpeen ja perusteltua.

Hallinnon automaattisesta päätöksenteosta säädetään hallintolain (434/2003) 8 b luvussa. Lisäksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 6 a luvussa säädetään virkavastuusta ja automaattisen päätöksenteon käyttöönoton edellytyksistä.

Matkavahinkoturvaprosessissa on laadittu tietosuojan vaikutustenarviointi. Henkilötietojen käsittelystä Valtiokonttorissa ja rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä on tarkempia tietoja Valtiokonttorin verkkosivulla.

2. Automaattinen päätöksenteko valtion matkavahinkoturva-asioissa

Automaatiossa tapahtuva käsittely ja päätöksenteko tarkoittaa kaavamaisesti ratkaistavissa olevien korvausvaatimusten käsittelyä ja ratkaisemista koneellisesti ilman, että virkamies tekee asiassa nimenomaista päätöstä. Valtiokonttori ei käytä oppivaa teknologiaa tai tekoälyä automaattisessa päätöksenteossa. Automaattista päätöksentekoa ei käytetä asioissa, jotka edellyttävät viranomaiselle kuuluvan harkintavallan käyttöä. Automaattisesti ei myöskään tehdä kielteisiä ratkaisuja.

Valtiokonttori voi tehdä automaattisen päätöksen silloin, kun päätös perustuu etukäteen määriteltyihin sääntöihin, jotka ovat ohjelmoitavissa Valtiokonttorin tietojärjestelmiin. Etukäteen määritellyt säännöt perustuvat lakiin ja vakiintuneeseen soveltamiskäytäntöön.

3. Käsittelysäännöt ja automaation logiikka

Valtion matkavahingonkorvauksissa automaattinen ratkaisumenettely on normi- ja sääntöpohjaista. Tämä tarkoittaa, että automaattikassa voidaan tehdä vain sellainen ratkaisu, joka perustuu lakiin ja joka on ohjeistettu menettelyohjeilla eikä ratkaisu edellytä tapauskohtaista harkintaa. Tämä tarkoittaa myös, että automaattisessa päätöksenteossa ei käytetä sellaista logiikkaa, joka perustuu tekoälysovelluksiin taikka tilastollisiin tai tieteellisiin malleihin.

VK/2168/2024

6.6.2024

Käsittelysäännöt on kuvattu käyttöönottopäätöksen liitteessä.

4. Automaattiseen menettelyyn liittyvät suojatoimet

4.1 Yleiset suojatoimet

Hallintolain 53 f §:n mukaan automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että luonnollinen henkilö voi kaikilta osin vaatia ratkaisuun oikaisua maksutta. Tätä ei kuitenkaan sovelleta, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista. Oikaisuvaatimusta tai siihen rinnastuvaa vaatimusta ei voida ratkaista automaattisesti (53 e §). Annetusta päätöksestä on käytävä ilmi, että jos asia on ratkaistu automaattisesti sekä tieto siitä, missä käyttöönottopäätös on saatavilla (53 g §).

Valtion virkamatoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain 22 §:n mukaan Valtiokonttorin antamaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Päätöksessä ilmoitetaan, että asia on ratkaistu automaattisesti sekä mistä käyttöönottopäätös on saatavilla. Lisäksi päätökseen liitetään oikaisuvaatimusohje. Valtiokonttori ei ratkaise automaattisesti oikaisuvaatimuksia.

4.2 Suojatoimet silloin, kun päätöksen kohteena on lapsi

Automaattisesti annettu päätös voi kohdistua sekä täysi-ikäiseen että alaikäiseen henkilöön.

Korvauksen maksaminen perustuu lakiin ja korvausta määrättäessä noudatetaan tasapuolisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatetta. Laissa on kuitenkin eräitä säännöksiä, jotka koskevat nimenomaan mukana seuraavalle lapselle maksettavaa korvausta. Mukana seuraavana lapsena pidetään pääsääntöisesti virkamiehen ja puolison alle 20-vuotiasta lasta.

Lapsen oikeudet ja vapaudet turvataan Suomessa holhustoimesta annetulla lailla. Hallintolain 14 §:n mukaisesti vajaanvaltaisen puolesta puhevaltaa käyttää hänen edunvalvojansa tai huoltajansa. Holhustoimesta annetun lain (442/1999) mukaisesti holhustoimen tarkoituksena on valvoa niiden henkilöiden etua ja oikeutta, jotka eivät esimerkiksi vajaanvaltaisuuden ja sairauden vuoksi voi pitää huolta taloudellisista asioistaan. Vajaanvaltaisella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta henkilöä tai täysi-ikäistä henkilöä, joka on julistettu vajaanvaltaiseksi. Alaikäisen (lapsen) edunvalvojia ovat lähtökohtaisesti tämän huoltajat ja täysi-ikäisen kohdalla edunvalvojan määrää tuomioistuimien ja holhousviranomaisen. Edunvalvojan oikeus edustaa alaikäistä varmistetaan Suomi.fi-valtuutuksella. Edunvalvojan tehtävänä on huolehtia siitä, että lapsen tai muun vajaanvaltaisen oikeudet vapaudet ja oikeutetut edut tulevat turvatuiksi.

Automaattisesti annetaan vain myönteisiä ratkaisuja, joilla hyväksytään asianosaisen vaatimus.

4.3 Muut suojatoimet

Syrjimättömyyden varmistaminen on kuvattu käsittelysäännöissä.

Automaattisen päätöksenteon laatu on varmistettu Valtiokonttorin laadunvarmistusprosessin mukaisesti. Automaattisen päätöksenteon laatua valvotaan Valtiokonttorin laadunvalvontaprosessin mukaisesti.

VK/2168/2024

6.6.2024

Automaattisen päätöksenteon käyttöönotossa on huomioitu henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus ja rekisteröidyn oikeudet. Automaattinen päätöksenteko on otettu huomioon tietosuojan vaikutustenarvioinnissa.

5. Päätöksen perusteena olevat asiakirjat

Valtion matkavahinkoturvan automaattisen ratkaisumenettelyn käsittelysäännöt
Laadunvarmistuksen ja -valvonnan keskeiset toimenpiteet

6. Käyttöönottopäätös

Automaattinen ratkaisumenettely valtion matkavahinkoturva-asioissa otetaan käyttöön 10.6.2024.

Jos automaattinen ratkaisumenettely poistetaan käytöstä, Valtiokonttori säilyttää tämän käyttöönottopäätöksen ja sen perusteena olevat asiakirjat vähintään viiden vuoden ajan käytöstä poistamisen jälkeen. Määräaika alkaa poistamista seuraavan vuoden alusta (tiedonhallintalaki 28 d § 3 mom.).

7. Muutoksenhaku

Käyttöönottopäätöksessä on kyse hallinnon sisäisestä määräyksestä. Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 6 § 2 mom.).

8. Lisätiedot

Lisätietoja automaattisen ratkaisumenettelyn käytöstä Valtiokonttorissa saa osoitteesta kirjaamo@valtiokonttori.fi tai puhelinnumerosta 029 550 2000/vaihde.

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti

Satu Vallivaara

Noora Allenius

Apulaisjohtaja

Lakiasiainpäällikkö

